

Hørings svar NOU 27: 23 - Skolelederforbundet

Skolelederforbundet mener at enhver måling og vurdering i skolen bør bidra til å inspirere lærelyst, mestring og motivasjon hos barn og elever og innsikt for lærere og ledere. For å følge opp elevens utvikling, må skolen samle inn nødvendige data om progresjon, og identifisere hva som hindrer eller stimulerer læringsutbytte. Vi ser at et ensidig fokus på erfaringsbasert utvikling ikke er tilstrekkelig, og at det reviderte systemet må bygge på tilgjengelig forskning.

Skolelederforbundet understreker viktigheten av rasjonalitet knyttet til datainnsamling, det må være et mål om å samle inn informasjon én gang for effektiv evaluering på ulike nivåer. En tillitsbasert dialog er nøkkelen for å finne og forsterke innsatsen mot viktige utviklingsområder. Skoler og barnehager rapporterer på flere forvaltningsområder, ikke bare det som gjelder selve opplæringen, og dette skaper et betydelig press.

Vi mener det er avgjørende å redusere unødvendig tidsbruk knyttet til all rapportering, og sikre at den rapportering som gjennomføres bidrar til læring. Vi er derfor, som utvalget, opptatt av et at en må fokusere på å styrke utviklingen av lokale systemer som bidrar til læring, samt at en reduserer den samlede rapportering. Vår tilnærming er å se kvalitetsutviklingssystemet som støtte for lokal utvikling. Verktøyene må være enkle å bruke i tråd med skolens behov. Styringsinformasjonen må ha en god struktur som ikke begrenser handlingsrommet for lokale systemer.

Et kvalitetssystem skal brukes for å forbedre elevenes læringsutbytte, og det bør underbygge kommunens omforente eierskap til den lokale skolepolitikken. Skolelederforbundet mottok høsten 2023 en forskningsrapport fra UIA hvor en så på rektors handlingsrom. I denne undersøkelsen kommer det frem at ca 50 % av kommunene ikke har en slik omforent skolepolitikk.

Skolelederforbundet støtter prinsippene i NOU 2023:27, spesielt NOU ens vektleggingen av samarbeid, god ledelse, relevant kompetanse, og et bredt kunnskapsgrunnlag som parametere for et nytt kvalitetsutviklingssystem.

Vi vurderer de fire prinsippene som nødvendige for et helhetlig system. Et godt utviklet skolelederskap og en tydelig, men ikke kontrollerende skoleeier, vil bygge tillit og fremme kunnskapsdeling.

Vi vil understreke behovet for at kvalitetsutviklingssystemet forstås og benyttes som et pedagogisk verktøy. Et pedagogisk verktøy der også elevene deltar i arbeidet med å arbeide med kvalitetsperspektiver i opplæringen. Ny opplæringsloven gir forventninger til at det profesjonelle fellesskapet i skolen inkluderer elevene i sitt arbeid for å skape gode arenaer for læring.

Vi mener NOU en tar inn over seg og gjenspeiler intensjonene i læreplanverket og overordnet del, og vi mener dette bør tydeliggjøres i kvalitetsutviklingssystemets formål når dette skal finne sin form.

Skolelederforbundet er opptatt å se utviklingen i lys av OD LK 20 og den utvikling vi ser innen KI. Vi er ~~og~~ derfor ikke enige i at en tar ut enkeltelementer fra vurderingssystemet, men ønsker en gjennomgang av vurderingssystemet med fokus på helhet og sammenhenger og med referanse til OD og LK 20.

Vi må sikre at vi evner å skape solide rammer for gode underveisvurderinger og bygger gode profesjonsfellesskap der vi deler og utvikler oss som fellesskap. I denne sammenheng er det viktig å reflektere rundt dagens eksamensformer og om de faktisk er den rette medisinen for et fremtidig kvalitetsutviklingssystem?

Eksamensgruppens rapport pekte på en rekke tiltak, samt noen perspektiver på fremtiden – vi er der nå at vi bør ta de frem igjen!

Utvalgets konkrete forslag og Skolelederforbundets standpunkter til disse er besvart fortløpende og vårt høringssvar står i kursiv:

- For strukturer og prosesser for samarbeid og dialog foreslår utvalget
 - at det presiseres i forskrift til opplæringsloven og privatskoleloven at det skal gjennomføres jevnlig kvalitetsdialoger mellom skoleeiere og skoler
 - *Skolelederforbundet er opptatt at dette ikke blir nok en sjablongaktivitet der skolene ikke aktivt deltar med elever, lærere og øvrige pedagogisk personale. Rene sjablongdialoger der en fra kommunene gjennomfører dette som en plikt vil ikke være til nytte. En dialog må ha gode rammer. For å sikre kvalitet bør en tilrette for kompetanseheving slik at dialogene får den nytteverdi de bør ha. Utvikling må være kjernen i dialogen med gode oppfølgingsmål. Viktig at skolen har «eieforhold» til det som skal videreføres. Nettverk mellom skoler og kommuner kan være nyttig i regioner der det er få skoler i en enkelt kommune.*
 - at kvalitetsdialogene skal ta utgangspunkt i et bredt kunnskapsgrunnlag
 - *Skolelederforbundet er opptatt av at dette kunnskapsgrunnlaget skal defineres i dialog med skolen slik at hele bredden i kunnskapen om skolens resultater kommer frem.*
 - å utvikle en veileder for gjennomføring av kvalitetsdialogen for alle nivåer
 - *Skolelederforbundet er av den oppfatning at en veileder bør være på et intensjonsbasert nivå der en gjennom dialog mellom kommune og skolen ledelse finner formen som passer vår skole og kommune. Kvalitetsdialogene må formes etter lokale behov og strukturer.*
 - fagfelleevaluerere kvalitetsdialogene for å sikre kunnskapsutvikling og erfaringsutveksling i sektoren
 - *Skolelederforbundet er opptatt av det må være en bredde i kunnskapsgrunnlaget for å kunne skape utvikling. Vi er bekymret dersom det legges opp til rammer for dette som skaper tunge strukturer og maler som skal følges.*
 - at alle skoleeiere skal, i samarbeid med de andre aktørene i skolen, utarbeide egne handlingsplaner for elevmedvirkning i kvalitets- utviklingsarbeidet (flertallsforslag)
 - *Skolelederforbundet er tilhenger av at det som det fremkommer i OD pkt 3.5 og de pedagogiske prinsippene i OD i sum danner en tillitsbasert ramme for hvordan den enkelte skole jobber med elevmedvirkning. Et forsøk på standardisering av prosesser er ikke en farbar vei etter våre vurderinger. Igjen må praksis formes*

etter lokale behov og strukturer.

- For god ledelse på alle nivåer foreslår utvalget
 - at det opprettes en egen funksjon for kvalitetsutvikling i skolen (flertallsforslag)
 - *Skolelederforbundet støtter ikke dette forslaget. Vi er opptatt av at det skal være analysekompetanse i hele kollegiet – ledere og lærere, og at det er denne som skaper grunnlaget for de data en skal drøfte og skape utvikling fra. En kvalitetsfunksjon som foreslås vil skape en fare for at en «outsourser» oppgaven og ber om «ferdige» rapporter fremfor i fellesskap se utviklingen opp mot de mål en har satt seg, og utvikle egne forståelige rapporter til bruk på individ, klasse og skolenivå.*
 - *Dette forslaget ligner for mye på et virksomhetskontroller perspektiv og det bør ikke innføres.*
 - *Kvalitetsutvikling er en kjerneoppgave og et ansvarsområde som bør ligge hos skolens ledelse.*
 - at nasjonale og lokale myndigheter skal legge til rette for profesjonsfaglige nettverk for lærere, skoleledere og skoleeiere i arbeidet med kvalitetsutvikling
 - *Skolelederforbundet støtter dette.*
 - at nasjonale myndigheter utreder lærenes og skoleledernes tid og kapasitet til kvalitetsutviklingsarbeid
 - *Skolelederforbundet støtter dette og vil peke på forbundets rapportserie der UIA i sin rapport fra høsten 23 gir 4 anbefalinger for å sikre eierforhold og ansvar hos alle parter.*
 - en nasjonal satsning på ledelse av gode kvalitetsutviklingsprosesser for lærere, skoleledere og skoleeiere
 - *Skolelederforbundet er opptatt av at lederutdanningene forsterkes i ft å utvikle analysekompetanse og designkompetanse for egne prosesser i egen skole.*
 - *Styrke skoleeiers (KS) kapasitet til å initiere og lede disse prosessene*
- For relevant kompetanse på alle nivåer foreslår utvalget
 - at lærerutdanningene skal sikre at lærerstudentene utvikler kompetanse i kvalitetsutvikling slik at de kan bidra aktivt i arbeidet i skolene
 - *Skolelederforbundet støtter dette.*
 - at lærerutdanningene skal sikre at lærerstudentene utvikler kompetanse i sluttvurdering
 - *Skolelederforbundet støtter dette.*
 - å kartlegge og sikre ulike former for etter- og videreutdanningstilbud innenfor området kvalitetsutvikling i skolen
 - *Skolelederforbundet støtter dette, og vil poengtere betydningen av at ledere i skolen består av mellomledere og rektorer. Opplæringene bør derfor differensieres for å sikre de riktige perspektiver uten at en tar bort sammenhengen mellom nivåene.*
 - *Tydeliggjøre KS sitt ansvar for kompetanse hos lokale skoleeiere*
 - et forskningsprogram om kvalitetsutvikling i skolen som en del av Norges forskningsråds portefølje
 - *Skolelederforbundet er for en kunnskapsbasert utvikling.*
 - at nyutdannede nytilsatte lærere skal få veiledning i arbeidet med å sette standpunktkarakterer, og at ansatte i undervisningsstillinger som ikke oppfyller kravene til tilsetting eller undervisning, skal sette standpunktkarakterer sammen med lærere som oppfyller kravene for tilsetting og undervisning som en del av kvalitetssikringen av standpunktkaractersettingen (flertallsforslag)

- *Skolelederforbundet støtter en slik modell og samtidig vil vi peke på betydningen av å se helheten i vårt vurderingssystem jfr vår innledning om å se på hele vurderingssystemet.*
 - å støtte utvalget for etter-og videreutdanning i barnehage og skoles forslag i NOU 2022: 13 om å innføre en rett til introduksjonsår for alle nyutdannede lærere i skolen (flertallsforslag)
 - *Skolelederforbundet støtter dette forslaget og vil samtidig peke på betydningen av introduksjonsperioder også for ledere. Eller sagt på en annen måte behovet for praksis i ledergjeringen før en tiltrer.*
 - *Skoleledere som tar etter og videreutdanning må ha samme vilkår som lærere. Idag får ledere fri for samling, og ingen reduksjon eller kompensasjon for omfanget av studier de tar. Ledere må «ta igjen» jobben når de kommer hjem fra samling!*
- For et bredt kunnskapsgrunnlag foreslår utvalget
 - Å utvikle dagens elevundersøkelse og erstatte den med en ny skolemiljøundersøkelse med formål om at elevene får si sin mening om det fysiske og psykososiale skolemiljøet
 - *Skolelederforbundet støtter dette forslaget. En slik undersøkelse må bli mer tilgjengelig for skolen og kunne benyttes aktivt gjennom skoleåret.*
 - *Skolelederforbundet ønsker en undersøkelse som er mer spisset og mindre omfattende enn dagens undersøkelse for å sikre kvaliteten på dataene som samles inn.*
 - *Undersøkelsen bør også kunne ha elementer fra ung data batteriet som kan nyttes av skolene som del av en mer tilpasset undersøkelse.*
 - Å utrede hvordan elevenes opplevelse av skolemiljøet på 1 - 4. trinn kan undersøkes
 - *Skolelederforbundet er enig i at dette bør undersøkes, og at en ser på dialogbaserte modeller hvor lærer kan jobbe med sine elever.*
 - å utvikle et verktøy for å følge opp alvorlige hendelser i skolemiljøet. Formålet skal være å støtte skolenes arbeid med å ta tak i alvorlige hendelser som mobbing, vold, diskriminering, trakassering, utestengning og isolering på de enkelte skolene.
 - *Skolelederforbundet mener dette er et viktig område å gå dypere inn i. Spørsmålet er om vi har verktøyene, men ikke kompetansen, ei heller tid og ressurser. Nytt verktøy er ikke nødvendigvis det vi trenger, men snarere flere muligheter til å aktivt jobbe med forebygging.*
 - å utvikle frivillige prøver i lesing og regning for 2. trinn, og videreutvikle obligatoriske prøver i lesing og regning for 3. trinn. Formålet skal være å gi informasjon om elever som trenger ekstra oppfølging i lesing og regning.
 - *Skolelederforbundet støtter å tydeliggjøre at formålet med prøvene er å gi lærer prøvene som verktøy i det pedagogiske arbeidet i sin gruppe. Vi mener det må tydeliggjøres til skoleeier at prøvene på 2. og 3.trinn er interne arbeidsverktøy for skolene, og er ikke egnet for rangering eller evaluering av opplæringen.*
 - å utvikle dagens kartleggingsprøver for 1. trinn (flertallsforslag)
 - *Skolelederforbundet støtter dette, og mener det er positivt at kartleggingsprøver i lesing og regning først tas i bruk på 2.trinn. Dette vil gi større frihet til å tilpasse begynneropplæringen.*
 - å utrede om det bør være prøver som kan avdekke hvilke elever som har behov for ekstra oppfølging på mellomtrinnet, ungdomstrinnet og i videregående opplæring (flertallsforslag)

- *Vi støtter at det utvikles slike prøver*
- å utvikle dagens nasjonale prøver og utvikle nye læringsstøttende prøver med formål om å gi informasjon om elevenes grunnleggende ferdigheter til bruk i det faglig pedagogiske kvalitetsutviklingsarbeidet
 - *Skolelederforbundet er enige i at dagens praksis med prøvene er moden for en justering. Vi er mer usikre på om prøvene i seg selv må "skrotes", da det er lagt mye god jobb i å utvikle dem. Prøvene må gjennomgås for å i større grad møte føringene i læreplanverket. Da kan dagens prøver benyttes som læringsstøttende i større grad enn nå, f.eks. ved å justere tidspunkt for gjennomføring, bedre oppfølgingen (på individ og gruppenivå).*
- at prøvene sekundært skal gi informasjon til skoleeiere og nasjonale myndigheter (flertallsforslag)
 - *Skolelederforbundet er opptatt av at disse prøvene som hovedmålsetning har et pedagogisk formål. Vi ser behovet for å kunne følge utviklingen på aggregert nivå for å kunne se om ressurser og tiltak har effekt og/ eller må justeres. Vi bør evaluere dagens praksis med publisering.*
 - *Det må skapes et eierforhold til slike prøver gjennom god forankring hos profesjonsfellesskapet ift at hovedintensjonen er det lokale behovet og at det sekundære er styringsinformasjon.*
- at det stilles faglige krav til utforming og oppfølging av de læringsstøttende prøvene i tråd med prøvenes formål, og at det skal dokumenteres hvordan de faglige kravene til utforming og oppfølging er ivaretatt
 - *Skolelederforbundet mener det etablerte samarbeidet med fagmiljøene som utarbeider de nasjonale prøvene bør videreføres, enten det utvikles nye prøveformer, eller de nåværende prøvene justeres/fornyes.*
- å utrede videre hvordan de læringsstøttende prøvene kan gi mer informasjon til læreren og bidra til eierskap i profesjonsfellesskapet, hvilket tidspunkt på året prøvene bør gjennomføres, hvilke trinn det skal være prøver på og hvordan informasjon kan presenteres slik at den ikke legger til rette for rangering av skoler i tråd med formålet med det nye kvalitetsutviklingssystemet.
 - *Denne utredningen bør involvere sektor, slik at lærer og ledere gjennom sine innspill kan sikre de beste rammene for arbeidet.*
- at det skal være læringsstøttende prøver i lesing, regning og skriving (flertallsforslag)
 - *Skolelederforbundet ønsker at engelsk også kan omfattes, men at det gjøres senere enn i dagens praksis (f.eks 8.trinn)*
- å utrede behov for en ressursbank med nasjonalt kvalitetssikrede verktøy for å vurdere elevenes læring og trivsel, Formålet med verktøyene eller prøvene skal være å gi informasjon om elevenes læring som støtte til lærernes faglig-pedagogiske arbeid. (flertallsforslag)
 - *Nasjonale kvalitetssikrede verktøy må være et supplement til solide lokale rammer og tverrfaglige team.*
- å vurdere tilvalg og nye internasjonale undersøkelser i lys av kvalitetsutviklingssystemets formål, prinsipper og forutsetninger, og det totale omfanget og kostnadsbildet av systemet.
 - *Støttes*
- å videreføre Norges deltakelse i de internasjonale undersøkelsene. Formålet er primært å gi informasjon til nasjonale myndigheter. (flertallsforslag)
 - *Skolelederforbundet mener det er viktig å delta i de internasjonale undersøkelsene i den hensikt å kunne vurdere vår utvikling på et mer aggregert nivå. Det er viktig at disse undersøkelsene IKKE blir en form for «svingstang» for*

- politiske agendaer, men at de bidrar til refleksjon og grunnlag for kvalitetsdialoger mellom de ulike nivåer og innenfor dem.*
- å utvikle varige strukturer for støtte til lærernes arbeid med standpunktvurdering. Formålet med strukturene skal være å sikre kvaliteten på standpunkt karakterene for den enkelte eleven og som informasjonskilde i kvalitetsutviklingsarbeidet.
 - *Skolelederforbundet er opptatt av at vi ser hele vurderingssystemet i sammenheng, og i en slik helhet, vil det å arbeide med fagligpedagogisk utvikling for lærere i deres vurderingsarbeid, være et viktig element. Tiltaket er ambisiøst og vil kreve et omfattende nasjonalt tilretteleggingsarbeid for å sikre at kompetanse kan deles, ikke bare internt på den enkelte skole, men også mellom skoler og kommuner.*
 - at sensorskoleringen til eksamen forsterkes, både for sentralt gitte og lokalt gitte eksamener
 - *Skolelederforbundet er enig i at en bør sikre god sensorskolering, men også at de som har vært sensorer har et opplegg for å kunne bringe kunnskapen de har tilegnet seg inn i kollegiet på egen skole for å bedre vurderingskompetansen.*
 - at, forutsatt at det er etablert varige strukturer for lærernes arbeid med standpunktvurdering, å avvike eksamen i grunnskolen (flertallsforslag)
 - *Skolelederforbundet er opptatt av å se helheten i vårt vurderingssystem. Utvalgets forslag hviler på at det er etablert varige strukturer for lærerens arbeid med standpunktvurdering. Dette er en viktig forutsetning for en eventuell endring i på hvilke nivåer en skal ha eksamen. Skolelederforbundet er opptatt av at vi bør se en helhet før vi tar delene. Noe vi også oppfatter ligger til grunn for flertallets forslag. Eksamensgruppen pekte på ulike utviklingstrekk, og en burde ta tak i dette igjen og vurdere med referanse til OD og LK 20 og den utviklingen vi ser teknologisk, om det systemet vi har et utdatert og bør ha en helt ny innretning. Enkeltelementer som fjernes eller legges til, bidrar etter vår vurdering til motsatt effekt enn det utvalgets intensjon er, å skape et kvalitetsutviklingssystem – et helhetlig!*
 - å videreutvikle nasjonal innsamling av Informasjon om skolesektoren gjennom GSI og Vigo, og å gjøre en kost-nytte-vurdering av informasjonen som samles inn
 - *Skolelederforbundet mener det er viktig med et godt kunnskapsgrunnlag om strukturkvalitet i skolene som utgangspunkt for kvalitetssikring, tilsyn og politikktutforming. GSI kan samordne rapportering, slik at rektor og skoleeier har en årlig rapportering i en og samme portal. Nasjonale skolemyndigheter må sikre at GSI/KOSTRA/SSB/Vigo/Spørring til Skole Norge mm. samordnes. Det må også sikres at skoleeiers behov for informasjon dekkes gjennom statens portaler, og gjør at kommersielle aktørers bidrag med ytterligere løsninger blir overflødig, noe som i dag gir spredning i kunnskapsgrunnlaget kommunene imellom.*
 - å videreutvikle de digitale løsningene slik at innhenting av informasjon gir en så lav rapporteringsbelastning som mulig i sektoren
 - *Skolelederforbundet støtter denne ambisjonen og vil påpeke at det ikke bare er i vår sektor det skal rapporteres. Vi erfarer at rapporteringsmengden i alle områder innen forvaltningen har et økende behov og alt dette «faller på rektor». Det bør derfor sees på modeller for at rapportering kan benytte KI på en smartere måte for å hente inn nødvendige data som ligger i systemene allerede.*
 - å utvikle verktøy for vurdering av organisering og struktur på samiskopplæringen, også for skoler utenfor det samiske forvaltningsområdet
 - *Skolelederforbundet støtter dette forslaget.*

- å utvikle egne verktøy for å innhente informasjon om og støtte til arbeidet med elevmedvirkning
 - *Skolelederforbundet er bekymret for at en gjennom et slikt tiltak skaper nye rapporteringsbehov. Et tillitsbasert ledelsesperspektiv der skolens ledelse, lærere, elever og øvrig pedagogisk personale jobber med elevmedvirkning bør være tilstrekkelig. Tilstrekkelig gjennom at en i en god tillitsbasert dialog med kommunen drøfter status og utvikling for å sikre at det er godt og inkluderende elevperspektiv som skaper medvirkning på en god måte.*
 - *Vi mener også at Overordnet del og opplæringsloven gir føringer for arbeidet, og at man i kvalitetsdialogen som er foreslått ivaretar evalueringen også i dette arbeidet.*
- å videreutvikle verktøy som skal støtte arbeidet med processkvalitet, for eksempel Ståstedsanalysen og Reflex, slik at det treffer lærernes, skoleledernes og skoleeierens behov
 - *Skolelederforbundet ønsker at slik verktøy har en innretning og er tilgjengelig på en slik måte at de kan nyttes på en god og enkel måte. Det er gode verktøy, men de krever både kompetanse og tid for å nytte de på en god måte i utviklingsarbeidet. Det er viktig at en i leder- og lærerutdanningene gir innsikt og erfaring i bruk av disse verktøyene.*
- å videreutvikle analyseverktøyet Analysebrettet til et verktøy som egner seg for å se ulike indikatorer i sammenheng og over tid
 - *Se kommentaren over*
- å gjennomføre en helhetlig gjennomgang av alt støttemateriell og alle støtteverktøyene nasjonale myndigheter tilbyr skoler og skoleeiere i kvalitetsutviklingsarbeidet. Formålet skal være å sikre at det som tilbys har god relevans og nytteverdi.
 - *Se kommentaren over.*

Oslo 20.februar 2024

Med vennlig hilsen

Stig Johannessen /s/
Forbundsleder

Dokumentet er elektronisk signert